

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN-2019-284

8.4.2019

SpareBank 1 Skadeforsikring AS

Motorvogn

Biljakt – grovt uaktsomt? – fal. § 4-9, bal. § 12, skl. § 5-2.

Sikrede var involvert i en biljakt som endte med større skader på sikredes bil og en støyskjerm. Sikrede og motpartens bil hadde først to mindre sammenstøt, før motparten kjørte i sikrede bakfra, hvilket medførte størsteparten av skadene på sikredes bil og på støyskjermen. Sikrede hadde forut for det siste sammenstøtet forsøkt å forta en avkjøring, men klarte ikke dette grunnet høy hastighet. Sikrede fortsatte derfor rett frem i et bussfelt, hvor han nesten fikk stanset før sammenstøtet inntraff. Selskapet avkortet erstatningen under kaskoforsikringen med 100 % under henvisning til at forsikringstilfellet var fremkalt ved grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9. Selskapet søkte også kr 256 666 i regress for utlegg under ansvarsforsikringen. Nemnda kom til at sikrede hadde opptrådt grovt uaktsomt og at erstatningen kunne avkortes med 100%. Nemnda kom videre til at selskapet kunne kreve kr 256 666 i regress, jf. bal. § 12, for selskapets utlegg under ansvarsforsikringen. Det forelå ikke grunnlag for lemping i henhold til skl. § 5-2.

ANTATT ØKONOMISK OMFANG: kr 256 666 (regress – ansvarsforsikringen) ca. kr 350 000 (100 % avkortning – kaskoforsikring)

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om erstatning for skade på motorvogn, og spørsmålet om selskapet kan avkorte erstatning med 100 % pga. grov uaktsom fremkallelse av forsikringstilfellet, jf. forsikringsavtaleloven (fal.) § 4-9 annet ledd og søke regress under ansvarsforsikringen, jf. bilansvarsloven (bal.) § 12 første ledd bokstav a).

Sikrede var den 23.7.16 innblandet i tre sammenstøt med motparten. Sikrede forklarte først til politiet at han ikke hadde kjørt bilen på det aktuelle tidspunktet. I avhør den 13.12.16 har han imidlertid forklart:

Da han kjørte kom han til (U) og skulle svinge til (Ø), i påkjøringsfeltet blinket han til venstre og la seg over. I det midterste feltet skulle han igjen skifte fil, men da han skiftet fil kom det plutselig et smell. Han har inntrykk av at bilen kom i stor fart og traff han bak på venstre side av bilen så den skrapet langs siden. De var da akkurat ved innpasseringen til tunellen og det var ingen steder å stoppe. Siktede prøvde å se etter bilen men han kunne ikke se den. Han ble veldig redd og stresset. På utsiden av tunellen stoppet han for vente, men da bilen kom i en stor fart fikk han angst og kjørte av gårde.

Siktede tok av i (S.krysset) i retning nordover mot (A.S) på (R.4). Han var veldig lei seg og gråt. Plutselig kom (motpart) som hadde truffet han kjørende forbi han i venstre kjørefelt opp på siden av han, siktede bråbremset da. Dette gjorde også (motpart) og sladdet inn foran hans bil i høyre felt og ut litt til høyre. Da siktede ville kjøre videre forbi i venstre felt, snudde (motpart) 180 grader og kjørte med fronten rett inn i bilens høyre side. Hvis ikke siktede hadde bremsset ned da (motpart) sladdet inn foran han ville han ha truffet (motpart) med fronten først.

Siktete greide å fortsette videre til (V) der han ville prøve å ta avkjøringen men får ikke gjort dette. Plutselig kom (motpart) i stor hastighet og kjører rett inn i bilens hans bakfra. Dette var en påkjørsel med vilje og et drapsforsøk. Bilen til siktete stod helt stille da han ble truffet bakfra.

(...)

Siktete sier at han ikke hadde øynene på speedometer men tror han lå i 70-80 km/t inn på påkjøringsfeltet da den første ulykken skjedde. Den første ulykken skjedde da siktete skulle kjøre inn på hovedveien fra (U) i retning (S). Med tanke på den neste ulykken kom kanskje opp i 120 km/t. Underveis klarte han å kjøre forbi et par biler, og alt gikk veldig fort.

På spørsmål om hvilke vurderinger siktete gjorde med tanke på trafikken rundt og sikkerheten, sier han at han gjorde alt for å unngå ulykker og var veldig forsiktig da det skjedde. Jeg spurte siktete hva som var årsaken til at han ikke tok avkjøringen ved (V), han sier at han bremsset ned for seint og ikke greide å ta riktig beslutning og ombestemte seg. Da han tenkte på om han skulle kjøre ut på motorveien igjen ble han påkjørt bakfra.

På spørsmål om siktete tenkte å varsle noen etter den første kollisjonen, svarte siktete at han prøvde å stoppe og snakke med sjåføren. Under kjøreturen hadde han ikke mulighet til å ringe samtidig som han kjørte.

Jeg spurte siktete hva han ville gjort annerledes i ettertid, om det hadde vært mulig ville han ha stoppet midt i veien der den første ulykken skjedde. Deretter ville han ha snakket med politiet. Det stemmer det han har fortalt tidligere at telefonen hans gikk tom for strøm. Han tenkte å kontakte politiet med feil grunnlag for å melde bilen stjålet.

Han tenkte ikke på å ringe politiet for sin egen sikkerhets skyld.

(...)

Siktete ble konfrontert med at et vitne har opplyst til politiet at bilene passerte han i høy hastighet ved (L.S) retning nordover. Han anslo hastigheten til rundt 200 km/t. Mercedesen lå først og hadde riper på høyre side. Siktete kan ikke svare på om han har kjørt i 200 km/t og tror ikke det har vært mulig på grunn av trafikken.

Jeg konfronterte siktete med at politiet har flere uavhengige vitner som beskriver kjøringen som en biljakt i meget høy hastighet. Siktete sier at han fikk et forsprang etter kollisjon nr 2 og sier det er sannsynlig at han har vært oppe i 150 km/t.

Jeg konfronterte siktete med at skadepotensialet ved en slik jakt er meget høy og at uskyldige personer kunne blitt skadet, han er helt enig i dette men han selv har ikke bidratt til dette. Når det begynner å bli høy hastighet og litt uforsvarlig skjønner han at det er farlig. Det er personen i den andre bilen som har utsatt folk for fare.

Siktete er også klar over farepotensialet ved jakten og konsekvensene hvis han hadde gjort en feil. Men han frykter for livet sitt.

Da sikrede var inne til politiavhør i en annen straffesak den 22.6.17 forklarte han følgende:

(...)Han forklarte at han hadde fått et krav fra forsikringen på flere hunder tusen, i forbindelse med denne saken.

Siktete (sikrede) ønsket derfor ikke at denne saken skulle gå som tilståelsesdom, ettersom det var den andre parten, som hadde kjørt i han bakfra. Han mente at han selv ikke kunne klandres for de store skadene som var påført bilene, samt skadene på tredjemanns eiendom. (...)

Motparten har i politiavhør den 13.1.17 gitt følgende forklaring om sammenstøtene:

(...)

Siktete ble konfrontert med at skadene på bilene tilsier at siktete har kjørt inn i bakparten på Mercedesen i stor hastighet, siktete sier at Mercedesen hadde bremsset ned og stod nesten helt stille. Siktete hadde tenkt til å kjøre forbi den da han traff bilen.

Jeg konfronterte siktete med at førere av Mercedesen har forklart at han oppfattet at siktete kjørte inn i han med vilje og at det var et drapsforsøk, dette er feil

Siktede ble konfrontert med at flere vitner sier at de oppfattet at siktede kjørte inn i Mercedesen med vilje, dette er feil.

(...)

Det foreligger flere vitneuttalelser fra hendelsen:

- (Vitnet) (...) opplyste at bilene passerte han i høy hastighet ved (L.S) retning nordover. (Vitne) anslo hastigheten til å være rundt 200km/t. Han fortalte videre at Mercedesen lå først og at Mercedesen hadde ripene på høyre side av bilen da de passerte han. (...)
- (...) Hun mener at føreren (motparten, vår anm.) sa at det var ett eller som skjedde i (S.K) og at han var etter den andre bilen og skulle "ta han igjen" eller "ta han" som kjørte den andre bilen involvert i ulykken. (...)
- Vitnet kom kjørende på MC, og kom på (R.4) nordover ved (A.S). Da ble han forbi kjørt av forulykkede Touran og Mercedes. Mercedesen kom kjørende først. Farten var økende, og vitnet antar at farten på bilene var opp mot 200 km/t. (...)
- Vitnet kom kjørende nordover på (R.4) og skulle svinge av til (V). Rett før vitnet skulle svinge av til (V), ble han forbi kjørt av Mercedesen som også skulle svinge av til (V). Vitnet svingte av til (V) i det det "smalt". Mercedesen hadde kommet i "sykt høy fart", opp mot 200 km/t og skulle svinge av til (V). Bilen hadde altfor stor fart slik at den ikke klarte avkjøringen, og dermed ble tvunget til å fortsette rett frem i samme fil som bussen kan kjøre. Mercedesen fortsatte gjennom bussfilen, og farten ble lavere, men han rakk ikke å stoppe helt før det kom en Touran og kjørte inn i Mercedesen i bussfilen. Vitnet beskriver det som at Touranen bevisst svingte inn i bussfilen for å kjøre på Mercedesen som allerede befant seg der. Touranen traff Mercedesen i bakenden før Touranen havnet over på siden.

(...)

Det er ingen tvil for vitnet at Touranen bevisst kjørte på Mercedesen

Politiet målte kurveradien til skrensespor som man mente stammet fra motpartens bil på stedet for det siste sammenstøtet. Utregningen viser at motparten hadde en fart på minimum 74,64 km/t i skrenseøyeblikket under det siste sammenstøtet.

Selskapet mottok melding om sammenstøt den 23.7.16, og ba sikre om å sende inn skademelding. Selskapet purret på skademelding den 6.10.16. Selskapet mottok den 7.11.16 et erstatningskrav fra Statens vegvesen for skader sikre og motparten hadde påført en støyskjerm, rekkverk og støttemur. Skaden beløp seg til kr 513 332.

Selskapet varslet sikre i brev datert 16.1.17 om mulig avkortning eller bortfall av erstatningen, jf. fal. § 4-9. Selskapet opplyste i brevet om at det ville avvente politidokumentene og sikres skademelding før det tok endelig stilling til erstatningskravet. Selskapet erkjente ansvar ovenfor Statens vegvesen den 20.1.17. Selskapet betalte det totale kravet og søkte regress for halvparten hos motpartens ansvarsselskap.

Selskapet besluttet den 27.3.17 å avslå sikres erstatningskrav, under henvisning til at forsikringstilfellet var fremkalt ved grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9. Selskapet søkte også regress for utleggene det hadde hatt under ansvarsforsikring, totalt kr 256 666, jf. bal. § 12. Sikres advokat ba selskapet om å avvente vurdering av avkortning og regress til straffesaken mot sikre var avgjort, hvilket selskapet aksepterte.

Det ble avsagt tilståelsesdom den 14.8.17 hvor sikre blant annet erkjente seg skyldig i overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd på grunnlag av at han:

Lørdag 23. juli 2016 ca. kl. 15.55 på (R.4) ved (V) i (O) som fører av en Mercedes personbil med kjennemerke (X) kjørte han uten å være tilstrekkelig hensynsfull, aktpågivende og varsom, slik at han var involvert i et sammenstøt med VW Touran varebil med kjennemerke (X) med den følge at (motpart) kom til skade. Etter sammenstøtet forlot han stedet uten å gi seg til kjenne og uten å hjelpe (motpart)

Sikrede erkjente seg også skyldig i overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 24 første ledd, første punktum, for å ført motorvogn uten å inneha gyldig førerkort for vedkommende gruppe motorvogner, blant annet på ulykkestidspunktet. Det fremgår av dommen at sikrede under det rettslige avhøret ønsket å presisere hva han faktisk erkjente når det gjaldt siktelsen knyttet til hendelsen 23.7.16:

Det første sammenstøtet mellom de to bilene var veldig overraskende for ham, og førte bare til noen riper. Han skiftet kjørebane, så dette sammenstøtet var hans ansvar, men omfanget av det som fulgte etterpå er det ikke riktig å si at han har ansvar for. Han var i ferd med å stanse og vente ved første anledning etter det første sammenstøtet, men den andre bilen kom ut av (S.T) i rasende fart og føreren virket aggressiv, så han turte ikke og kjørte videre, - han hadde dessuten ikke førerkort og ønsket å unngå konsekvensene av hele episoden.

Den andre bilen jaget etter, da han kom opp på siden av siktede bråbremsset siktede, da bråbremsset den andre også og sladdet, og i stedet for å unngå sammenstøt som han kunne gjort, snudde han helt rundt og kjørte rett inn i siktede. Da siktede forsøkte å kjøre fra ham jaget han etter igjen, og kjørte så inn i siktetes bil med vilje for andre gang. Etter alt dette var han svært redd og det var derfor han løp.

I samarbeid med forsvareren fremholdt siktede at han erkjenner uaktsomhet med et skadepotensiale som omfattes av vegtrafikkloven § 3, men at det alvorlige sammenstøtet som forstås vist til i grunnlaget skyldes ikke denne uaktsomheten, men derimot kjøringen til den andre involverte.

Det var særlig det siste sammenstøtet som førte til både personskafe og stor materiell skade, og dette kom som følge av at den andre kjørte inn i ham, i stor hastighet og med vilje, og det var det som førte til at den andres bil veltet. Han er for øvrig innkalt som vitne i straffesak mot den andre bilføreren. Han erkjenner derfor straffeskyld for overtredelse av vegtrafikkloven § 3, men mener at grunnlaget som er beskrevet, særlig skadefølgen, ikke er dekkende.

Tingretten anså sikredes erkjennelse for å være tilstrekkelig til at han kunne dømmes for overtredelse av vegtrafikkloven § 3, selv om sikrede presiserte at han ikke anså seg ansvarlig for det siste sammenstøtet. Tingretten foretok derfor ingen nærmere vurdering av sikredes medvirkning til det siste sammenstøtet. Sikrede ble for øvrig idømt tap av førerretten for alltid.

Motparten ble blant annet dømt for overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd, jf. § 3, jf. strl. § 16 for å ikke ha vært tilstrekkelig hensynsfull, aktpågivende og varsom da han kjørte, samt for å ha kjørt i ruspåvirket tilstand. I tingrettens dom av 6.4.18 fremgår det at tingretten har vurdert følgende:

Tiltalte har etter rettens syn gjort seg skyldig i en grov overtredelse av aktsomhetsnormen i vegtrafikkloven § 3. Selv om den andre bilen først kjørte inn i tiltaltes bil, var det klart uforsvarlig av tiltalte å igangsette en biljakt opp (T.V), for å få den andre bilen til å stanse. Tiltalte så at den andre bilen kjørte farlig og ukontrollert, men valgte likevel å fortsette jakten. Ifølge tiltalte holdt den andre bilen en fart langt over 100 km/t. Etter rettens syn kan det ikke være tvil om at tiltalte også tidvis må holdt en fart langt over fartsgrensen på 70 km/t. Ved to anledninger forsøkte tiltalte å få den andre bilen til å stanse ved legge seg foran og bremse ned. Først ved avkjøringen ved (B), hvor det oppsto et mindre sammenstøt, så ved påkjøringen ved (V), hvor det oppsto et sammenstøt som førte til store materielle skader på begge bilene. Det kan ikke være tvil om at kjøringen også medførte fare for andre trafikanter. (...)

Selskapet opprettholdt sitt standpunkt i saken etter en gjennomgang av tingrettens avgjørelse. Avslaget ble påklaget, og selskapet opprettholdt igjen sitt standpunkt etter en ny vurdering.

Sikrede krever dekning for skadene som oppstod på sikredes bil under det siste sammenstøtet. Denne skaden inntraff ved at motparten kjørte på sikrede bakfra. Sikrede stod nærmest stille da sammenstøtet skjedde, og dette må vektlegges i aktsomhetsvurderingen. Motparten må anses for å ha startet biljakten ved at han forfulgte sikrede og kjørte i ham ved to anledninger. Selv om sikrede har medvirket til de tidligere skadene hans bil ble påført, kan ikke dette ses i sammenheng med det siste sammenstøtet. Retten konkluderer med at motparten må ha hatt en høyere fart enn fartsgrensen på stedet. Dette kan man også slutte ut fra skadene på kjøretøyene og skadene

motpartens kjøretøy gjør på støyskjermen. Han må nødvendigvis ha hatt høy fart for å oppnå de aktuelle skadene på sikredes bil, for så nærmest å rikosjere inn i støyskjermen og skade denne. Politiets analyse synes å tilsa at motparten har hatt en hastighet på 70 km/t etter sammenstøtet med sikredes bil. Et vitne uttaler dessuten at det ikke er tvil om at motparten bevisst kjørte på sikrede.

Sikrede anfører at det er forklaringen han har gitt til tingretten som er korrekt. Han hadde på dette tidspunktet fått tenkt seg om og fått juridisk bistand. Opplysningene i politiavhørene må derfor vektlegges i mindre grad.

Sikrede bestrider at selskapet har anledning til å kreve regress for halvparten av skadene på støyskjermen etc. Det er ikke årsakssammenheng mellom sikredes kjøring og skadene på støyskjermen. Det er motpartens kjøring alene som gjør at skaden får det omfanget det kreves regress for. Det kan ikke være påregnelig for sikrede at det å redusere farten for å kjøre av på en avkjøring kan føre til skader på en støyskjerm.

Selskapet anfører at det kan avkorte erstatningen for skadene på sikredes bil med 100 %, jf. fal. § 4-9 annet ledd. Sikrede har opptrådt grovt uaktsomt, noe sikrede har erkjent gjennom å akseptere grunnlaget for avkortning. Det kan ikke trekkes ut enkeltstående elementer som skal vurderes isolert uten å se hen til hele situasjonen. Hendelsesforløpet startet med et mindre trafikkuhell, som deretter utviklet seg til en farlig og ukontrollerbar biljakt med ytterligere sammenstøt, og som til slutt endte med store materielle skader. Begge førerne var aktive under biljakten, og jakten var på ingen måte avsluttet da påkjørselen fant sted. Sikredes handlemåte var således en kvalifisert årsak til at skaden inntraff. Sikredes hensynsløse atferd i trafikken tilsier en høy grad av avkortning.

Videre anfører selskapet at det kan kreve kr 256 666 i regress, jf. bal. § 12, for utleggene selskapet har hatt i forbindelse med skadene på støyskjerm, rekkverk og støttemur. En biljakt som utøves under svært høye hastigheter, og som kumulerer med en påkjørsel bakfra, må vurderes i sin helhet, og sikrede er således ansvarlig for de oppståtte skadene.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om selskapet kan avkorte erstatningen med 100 % i kaskoforsikringen pga. grov uaktsomhet, jf. fal. § 4-9, og kreve regress for kr 256 666 under ansvarsforsikringen.

Nemnda ser først på spørsmålet om kjøringen er grovt uaktsom, jf. fal. § 4-9 annet ledd.

På grunn av den store risikoen for trafikkskader legges det en streng aktsomhetsnorm til grunn ved bilkjøring. Kjøringen frem til den siste kollisjonen fant sted på dagtid i et tett trafikkert område og hadde samlet sett et betydelig farepotensial. Farten ble ikke målt, men sikrede har selv forklart til politiet at det er sannsynlig at han var oppe i 150 km/t. Flere uavhengige vitneuttalelser bekrefter også at farten var uforsvarlig høy. Ifølge den innsendte dokumentasjonen var fartsgrensen 70 km/t på den aktuelle strekningen. Partenes forklaring tilsier at det ble foretatt flere feltskifter som førte til mindre sammenstøt mellom bilene i løpet av biljakten.

Nemnda forstår videre saken slik at sikrede forsøkte å svinge av til (V), men ikke klarte dette pga. den høye hastigheten, og at han derfor be tvunget til å fortsette rett frem i en bussfil hvor han klarte å bremse ned. Motparten fulgte etter og kjørte inn i sikrede bakfra, og dette førte til sammenstøtet med støyskjermen. Sikrede har forklart at motparten kjørte i ham bevisst, og dette støttes av en vitneuttalelse. Motparten har imidlertid forklart at han hadde tenkt å kjøre forbi sikrede. Det er derfor uklart for nemnda om påkjørselen var en forsettlig handling fra motparten. Nemnda mener imidlertid uansett at hele hendelsesforløpet må sees under ett i relasjon til

aktsomhetsvurderingen. Den aktuelle kjøringen medførte et betydelig skadepotensiale både for de som var involvert i biljakten og for andre trafikanter. Det er ingen ting i den innsendte dokumentasjonen som tilsier at sikrede på noe tidspunkt forut det siste sammenstøtet hadde til hensikt å stanse den pågående biljakten. Sikrede kunne ha unngått hele situasjonen ved å stanse ved flere mulige anledninger i forkant av sammenstøtet. Etter nemndas oppfatning må sikredes kjøring derfor regnes for grovt uaktsomt også i forhold til det siste sammenstøtet.

Avkortning kan da finne sted under hensyn til skyldgrad, skadeforløp og forholdene for øvrig. Kjøringen medførte en stor skaderisiko både for de som var involvert i biljakten og for andre trafikanter og omgivelsene. Risikoen var også unødvendig og kunne vært unngått ved at sikrede stanset bilen etter det første sammenstøtet. Nemnda mener derfor 100 % avkortning må aksepteres.

Spørsmålet er dernest om selskapet kan kreve regress for utbetaling under ansvarsforsikringen på kr 256 666, jf. bal. § 12. Sikrede anfører at skadene var upåregnelige. Nemnda er ikke enig i dette. Kjøringen innebar et betydelig skadepotensiale, og det var ikke upåregnelig at denne kjøringen samlet sett kunne få en særdeles uheldig utgang.

Utgangspunktet er at selskapet har full regress ved grov uaktsomhet, men regresskravet kan lempes etter skl. § 5-2. Regresskravet og avkortningen i den foreliggende sak er av en slik størrelse at det vil utgjøre en stor økonomisk belastning for sikrede. Dette tilsier at kravet bør lempes, jf. eksempelvis FinKN-2012-644. Sikrede er ung og under utdanning og har en relativt lav inntekt. Skyldgraden er imidlertid markert, og sikrede tok en unødvendig risiko. I FinKN-2016-348 godtok nemnda et regresskrav på kr 222 048 under hensyn til skyldgraden, at sikrede ikke har forsørgerbyrde og mulighet for en nedbetalingsplan med selskapet. Ut fra den fremlagte dokumentasjonen har sikrede ikke forsørgerbyrde, og skyldgraden er høyere enn i FinKN-2016-348. I tillegg til momentene nevnt ovenfor peker nemnda på at sikrede kjørte uten å inneha gyldig førerkort. Nemnda mener derfor det ikke er grunnlag for lempning, men forutsetter at det vil være mulig å avtale en nedbetalingsplan med selskapet.

Avgjørelsen er enstemmig.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Selskapet gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Vibeke Stiansen (selskapsrepresentant), Elisabet Okkenhaug (selskapsrepresentant), Helene Folmo Hafnor (forbrukerrepresentant) og Gyrid Giæver (forbrukerrepresentant).